

Oppimisen arviointi uusissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Erja Vitikka
Helsinki 13.3.2015

Perusopetuslaki 628/1998

22 § **Oppilaan arviointi**

- ◆ Oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin.
- ◆ Oppilaan oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä tulee arvioida monipuolisesti.

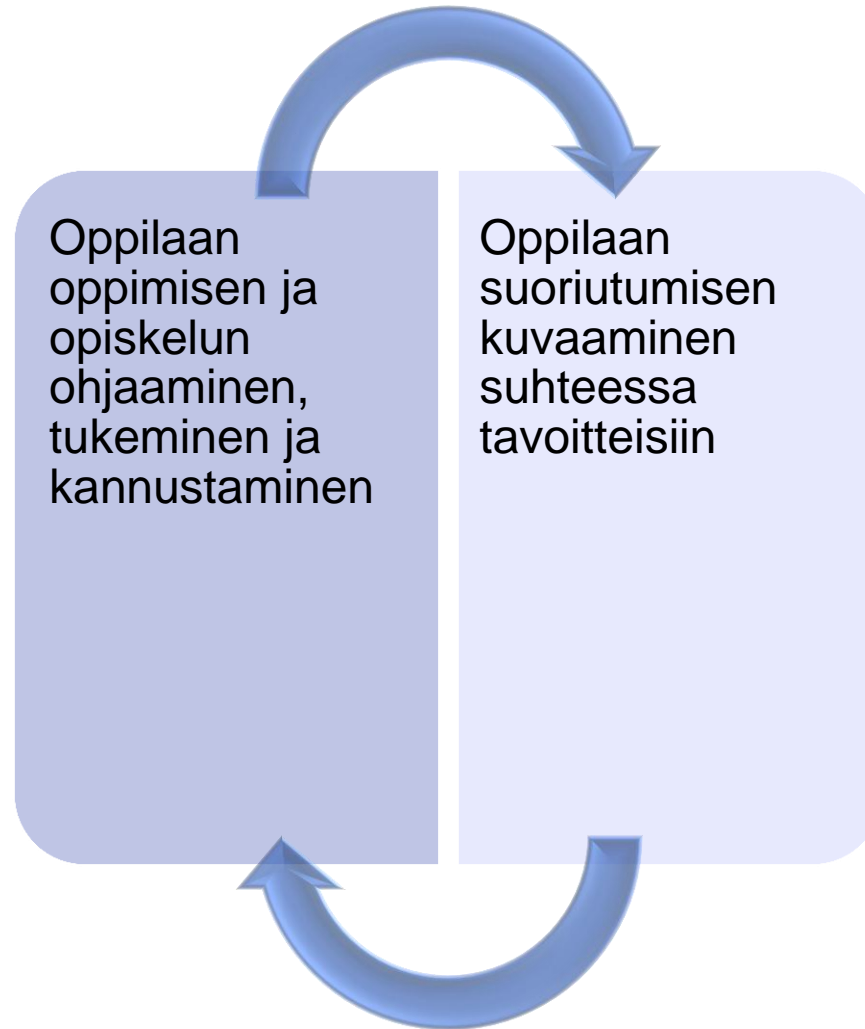
Perusopetusasetus 852/1998

10 § Arviointi opintojen aikana

- ◆ Oppilaan opintojen edistymisestä sekä oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä on annettava riittävän usein tietoa oppilaalle ja hänen huoltajalleen. Tietojen antamisesta määrätään tarkemmin opetussuunnitelmassa.
- ◆ Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle tulee antaa todistus, johon merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain tai aineryhmittäin arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet, sekä arvio oppilaan käyttäytymisestä. Opetushallitus määrää, mitkä oppiaineet voidaan arvioida yhdessä.

Arvioinnin kaksi tehtävää

Vuoden 2014 opetussuunnitelman perusteiden päälinjauksia

Lainsäädännön määrittelemän arvioinnin pedagogisen tehtävän korostaminen

- Luvun nimeksi Oppimisen arviointi
- Oppimista tukevan arviointikulttuuriin kuvaaminen
- Arvioinnin formatiivisen luonteen avaaminen
- Palautteen merkityksen korostaminen

Arvioinnin rakentuminen tuntijaon määrittämiin nivelkohtiin

- 2. ja 6. vuosiluokan päätteeksi laajempi arviointipalaute
- Arvioinnin kohteet ja kriteerit lukuvuositodistuksen antamisen tueksi

Vuoden 2014 opetussuunnitelman perusteiden päälinjauksia

Oppiainekohtaiset arvioinnin periaatteet

- Kuvataan oppiainekohtaisesti arvioinnin keskeiset periaatteet vuosiluokkakokonaisuuksittain
- Oppiaineen luonne

Päätösarvioinnin vertailtavuuden parantamien

- Päätösarviointia ja päätösarvosanan muodostamista koskevan tarkemman ohjeistuksen lisääminen nimenomaan eri oppiaineisiin
- Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppimista tukeva arviointikulttuuri

Koulu vaikuttaa merkittävästi siihen, millaisen käsityksen oppilaat muodostavat itsestään oppijoina

Monipuolinen arviointi ja siihen perustuvan ohjaavan palautteen antaminen ovat opettajien keinoja oppilaiden oppimisen tukemiseen

Suuri osa arvioinnista on opettajien ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta

Yhteistyö kotien kanssa on osa hyvää arviointikulttuuria

Arvioinnin myötä saatu tieto auttaa myös opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti

Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet

Jako opintojen aikaiseen arviointiin ja päättöarviointiin

- Opintojen aikainen arviointi pääosin opintojen ohjaamista palautteen avulla
- Päättöarvioinnissa osaamisen tason arviointi

Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin

- Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa
- Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin

Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt

- Tärkeää ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä
- Lievätkin oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa

Itsearvioinnin edellytysten kehittäminen

- Oppilaita ohjataan niin yksilöinä kuin ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä
- Tärkeää myös vertaisarvioinnin taitojen kehittäminen

Arvioinnin kohteet

- ◆ Arviointi kohdistuu oppilaan **oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen.**
- ◆ Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden **monipuolista havainnointia ja dokumentointia.**

Oppiminen arvioinnin kohteena (1)

- ◆ sisältää opinnoissa edistymisen ja osaamisen tason arviointia sekä palautteen antamista niistä
- ◆ edistymistä tarkastellaan suhteessa aiempaan osaamiseen ja asetettuihin tavoitteisiin

Oppiminen arvioinnin kohteena (2)

- ◆ Osaamisen tasolla tarkoitetaan oppilaan eri tavoin osoittamaa osaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioituna oppilaan suoritusten perusteella.
- ◆ Osaamisen tason arvioimiseksi oppilaan työn tuloksia tai suorituksia tarkastellaan mahdollisimman monipuolisesti.

Työskentely arvioinnin kohteena

- ◆ osa oppiaineissa tehtävää arviointia ja arvosanan muodostamista
- ◆ perustuu eri oppiaineissa asetettuihin työskentelyn tavoitteisiin
- ◆ monipuolinen palaute kaikissa opiskelutilanteissa ohjaa oppilaita tarkastelemaan ja kehittämään työskentelyä

Käyttäytyminen arvioinnin kohteena

- ◆ käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin
- ◆ oppilaille annetaan käyttäytymisestä ohjaavaa palautetta (suhteessa tavoitteisiin)
- ◆ käyttäytyminen ei vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon
- ◆ Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, päättötodistukseen ei merkitä

Opintojen aikainen arviointi

- ◆ **Ennen päättöarviointia toteutettava** arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuus
- ◆ Keskeisenä tehtävänä ohjata opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja
- ◆ Sisältää myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen kuvaamista arviointitiedottein ja todistuksin
- ◆ **Arviointi lukuvuoden aikana ja lukuvuoden päättyessä**
- ◆ Opinnoissa etenemisen periaatteet
- ◆ **Arviointi nivelkohdissa**

Arviointi lukuvuoden aikana

- ◆ Arviointi ja siihen perustuva palautteen antaminen toteutetaan **osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä**
- ◆ Edellyttää opettajilta **vuorovaikutusta** oppilaiden kanssa sekä **oppimisprosessiin liittyvää havainnointia**
- ◆ Oppimista edistävä palaute on laadullista ja kuvailevaa **oppimisen solmukohtia avaavaa** ja ratkovaa vuorovaikutusta
- ◆ **Oppimisprosessia näkyväksi tekevän palautteen** tulee auttaa oppilaita hahmottamaan

- Mitä heidän on tarkoitus oppia?
- Mitä he ovat jo oppineet?
- Miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan?

Arviointi lukuvuoden päättyessä

- ◆ Lukuvuoden päättyessä oppilaalle tulee antaa **lukuvuositodistus**, joka sisältää arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa
- ◆ Lukuvuositodistus on myös päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle (tai hänen jättämisestään luokalle)
- ◆ Vuosiluokilla **1-7 arviointi on sanallista tai numeroarviointia** tai näiden yhdistelmää opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti
- ◆ Vuosiluokkien **8-9 todistuksissa käytetään numeroarviointia**
- ◆ Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviointia
- ◆ Yksilöllistettyjen oppimäärien arvioinnissa käytetään sanallista tai numeroarviointia

Oppimisen arviointi nivelkohdissa

Vuosiluokat 1-2

Laaja-alaisen osaamisen
tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Oppiaineiden tavoitteet ja
keskeiset sisällöt
vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokat 3-6

Laaja-alaisen osaamisen
tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Oppiaineiden tavoitteet ja
keskeiset sisällöt
vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokat 7-9

Laaja-alaisen osaamisen
tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineiden tavoitteet ja
keskeiset sisällöt
vuosiluokilla 7-9

**Arviointi 2. vuosiluokan
päätyessä:**
oppimisprosessin
kannalta keskeiset
arvioinnin kohteet

**Arviointi 6. vuosiluokan
päätyessä:** kriteerit
hyvää osaamista
kuvaavalle sanalliselle
arviolle tai arvosanalle 8

Päätösarviointi:
päättöarvioinnin kriteerit
arvosanalle 8

Arviointi 2. vuosiluokan päättyessä

- ◆ Toisen vuosiluokan lopulla arvioinnin pääpaino on **oppimisen edistymisen arvioinnissa**
- ◆ Oppilaalle annetaan **lukuvuositolodistuksen lisäksi** myös muuta **ohjaavaa palautetta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla**
- ◆ Määritelty **yleisiä oppimisvalmiuksia** kuvaavat **arvioinnin kohteet**, jotka ovat opinnoissa etenemisen kannalta tärkeitä ja joihin opettaja kiinnittää 2. vuosiluokan lopussa tapahtuvassa arvioinnissa erityisesti huomiota
- ◆ Kuhunkin oppiaineeseen määritelty vastaavalla tavalla keskeisiä **oppiainekohtaisia valmiuksia kuvaavat arvioinnin kohteet**
- ◆ Toisen vuosiluokan päätteeksi **ei ole määritelty arvioinnin kriteereitä** todistusarvosanojen antamisen perustaksi sillä niiden merkitys on tässä vaiheessa vähäinen

Arviointi 6. vuosiluokan päättyessä

- ◆ Kuudennen vuosiluokan lopussa palautteessa kiinnitetään huomiota erityisesti **oppimisen taitojen ja työskentelytaitojen edistymiseen**
- ◆ Oppilaalle annetaan **lukuvuositodistuksen lisäksi** myös muuta **ohjaavaa palautetta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla**
- ◆ Kuhunkin oppiaineeseen määritelty keskeisiä oppiainekohtaisia valmiuksia kuvaavat **arvioinnin kohteet**
- ◆ Paikallisen arviointityön tueksi valtakunnalliset **arvioinnin kriteerit** hyvää osaamista kuvaavalle sanalliselle arviolle tai arvosanalle 8
- ◆ Opettajan tulee käyttää kriteerejä antaessaan oppilaalle sanallinen arvio tai numeroarvosana **kuudennen vuosiluokan lukuvuositodistukseen**.

Päätöarviointi

- ◆ Päätöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet
- ◆ **Päätöarviointi ajoittuu** oppiaineesta ja paikallisesta opetussuunnitelmasta riippuen **vuosiluokille 7, 8 tai 9**
- ◆ Päätöarviointi sijoittuu **sihen lukuvuoteen**, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena
- ◆ Tuloksena annettava **numeroarvosana** kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen tavoitteisiin ja päätöarvioinnin kriteereihin
- ◆ Päätöarvioinnin yhtenäisyyden ja päätöarvosanojen vertailukelpoisuuden vahvistamiseksi jokaiseen oppiaineosuuteen kirjoitetaan nykyistä selkeämmin näkyviin **päätöarvosanan muodostumista ohjaavat periaatteet**
- ◆ Perusopetuksen päätöarviointia ja päätötodistusta varten määritellään perusteissa kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin **päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8**

Oppiaineen rakenne

Musiikki

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet

Musiikin oppimisympäristöjä ja työtapoja koskevat tavoitteet

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa

Arvioinnin kriteerit musiikissa 6. vuosiluokan päättyessä
Päätösarvioinnin kriteerit musiikissa

Oppiaineen rakenne

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omilla kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Oppiaineen rakenne

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

Valinnaisten aineiden arviointi

- ◆ Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään **2 vvt:n oppimäärän, arvioidaan numeerisesti**
- ◆ Oppimäärältään **alle 2 vvt** käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan **sanallisesti**
- ◆ Sanallisesti arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”**hyväksytty**”
- ◆ Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen oppiaineen syventäviksi opinnoiksi, sen **suoritus voi korottaa** ko. oppiaineen arvosanaa
- ◆ Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja ne myös **arvioidaan osana tätä opetusta**

Todistukset

- ◆ Lukuvuositodistus
- ◆ Välitodistus
- ◆ Erotodistus
- ◆ Päättötodistus
- ◆ Erityisessä tutkinnossa suoritetuista opinnoista annettavat todistukset

Muutos: uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvio merkitään todistuksiin muodossa ***uskonto/elämänkatsomustieto*** erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin.

Paikallisesti päätettävät asiat

- Oppimisen arviointia koskevaa opetussuunnitelmaosuutta laadittaessa pohditaan erityisesti, **miten arviointia ja palautteen antamista kehitetään oppimista edistävänä pedagogisena kokonaisuutena**
- Paikallisesti varmistetaan **monipuolisten arviointimenetelmien käyttö, arviointiperusteiden yhteinen käsittely ja käyttäminen sekä päättöarvosanojen muodostaminen yhtenäisin perustein**
- Arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan
- Arvioinnin osalta paikallisessa **opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat** esitetään laadintaa ohjaavina ja jäsentävinä kysymyksinä

Siirtymä uuden tuntijaon ja opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen

- ◆ **Syksy 2016**
 - Vuosiluokat 1-6 (kuitenkin 6. luokan ympäristöoppia koskeva poikkeama)
 - Kaikille vuosiluokille ja oppiaineille yhteiset linjaukset, jotka ovat kuvattu perusteiden luvuissa 1-12 voi halutessaan ottaa käyttöön kaikilla vuosiluokilla (kuitenkin päättöarviointia ja –todistusta sekä valinnaisten tuntien tuntimääriä koskeva poikkeama)
- ◆ **Syksy 2017**
 - Vuosiluokka 7
- ◆ **Syksy 2018**
 - Vuosiluokka 8
- ◆ **Syksy 2019**
 - Vuosiluokka 9

